

Rówieśnicy SEP - Akademia Górniczo - Hutnicza

Pierwsze zabiegi o zgodę na powołanie w Krakowie wyższej uczelni kształcącej inżynierów górnictwa rozpoczęły się w 1912 roku z udziałem grupy inżynierów i działaczy górniczych, pod przewodnictwem Jana Zarańskiego. W 1913 roku Ministerstwo Robót Publicznych w Wiedniu powołało Komitet Organizacyjny Akademii Górniczej, którego przewodniczącym został profesor Józef Morozewicz. Ostatecznie Akademia Górnicza w Krakowie została zatwierdzona przez Najwyższe Postanowienie cesarza Franciszka Józefa z dnia 31 maja 1913. W tym samym roku mianowano pierwszego profesora Akademii – został nim Zarański. Inaugurację zaplanowano na rok akademicki 1914/15, był już gotowy rozkład wykładów na semestr zimowy. Wybuch I wojny światowej uniemożliwił jednak rozpoczęcie działalności Akademii.

W 1918, po odzyskaniu przez Polskę niepodległości, Komitet Organizacyjny podjął ponownie pracę i 8 kwietnia 1919, uchwałą Rady Ministrów została powołana do życia Akademia Górnicza w Krakowie. Naczelnik Państwa Józef Piłsudski powołał pierwszych profesorów 1 maja 1919, a 20 października 1919 dokonał uroczystego otwarcia Akademii Górniczej w auli Uniwersytetu Jagiellońskiego. Rektorem został mianowany prof. Stanisław Płużański, ale nie podjął tych obowiązków. Po uruchomieniu pierwszego roku studiów w krakowskiej Akademii Górniczej cały ciężar prac i obowiązków organizacyjnych wzięli na siebie profesorowie Józef Morozewicz i Antoni Hoborski, który został pierwszym dziekanem Wydziału Górniczego, pierwszym urzędującym rektorem (1920-1922) i kierownikiem Zakładu Matematyki (1919-1939). Budowa pierwszego budynku uczelni rozpoczęła się 15 czerwca 1923 symbolicznym zakopaniem kamienia węgielnego. W 1935 odsłonięte zostały przed wejściem do gmachu głównego Akademii pomniki górników i hutników, wykonane przez artystę rzeźbiarza Jana Raszkę. Rzeźbę św. Barbary, patronki uczelni, która została umieszczona na dachu gmachu głównego pod koniec sierpnia 1939 wykonał Stefan Zbigniewicz. Po wybuchu II wojny światowej, w latach 1939–1945 gmach główny zajął okupacyjny rząd niemieckiego Generalnego Gubernatorstwa. Zaraz na początku niemieckiej okupacji w ramach akcji Sonderaktion Krakau, 22 profesorów i docentów zostało aresztowanych przez Niemców i wysłanych do obozu koncentracyjnego Sachsenhausen. Mienie uczelni uległo wówczas kompletnej grabieży i dewastacji przez niemieckiego okupanta, a rzeźba św. Barbary została rozbita przez zrzucenie z dachu (rzeźba widoczna dziś na dachu gmachu głównego jest kopią zniszczonej rzeźby). Dzięki ofiarności pracowników Akademii Górniczej udało się uratować część księgozbioru. Działalność Akademii zeszała do konspiracyjnego podziemia, a władze rektorskie starały się odzyskać lub stworzyć prowizoryczną bazę lokalową i materiałową. Po zakończeniu wojny, w pierwszych miesiącach Akademia Górnicza była jedyną w Polsce zorganizowaną uczelnią techniczną. Stała się ośrodkiem pomocy dla innych wyższych szkół technicznych, m.in. z inicjatywy Akademii powstała Politechnika Krakowska (która do roku 1954 nosiła nazwę Wydziały Politechniczne AG), przyczyniła się do powstania Politechniki Śląskiej i Politechniki Częstochowskiej oraz miała znaczny udział w odradzaniu się Politechniki Warszawskiej oraz organizację Politechniki Wrocławskiej i Politechniki

Gdańskiej. Obecna nazwa Akademii Górniczo-Hutniczej została wprowadzona na mocy wewnętrznej uchwały z 1947 roku, która została następnie formalnie zatwierdzona przez władze nadrzędne w 1949. W 50. rocznicę otwarcia Akademia Górniczo-Hutnicza otrzymała imię Stanisława Staszica, sztandar i wprowadzoną centralnie strukturę instytutową. Akademia Górniczo-Hutnicza kontynuuje tradycje Akademii Górniczej założonej w Kielcach przez Stanisława Staszica, która istniała w latach 1816–1826. W 2018 w ogólnoświatowym rankingu szkół wyższych (opracowanym przez hiszpański instytut Consejo Superior de Investigaciones Científicas), uczelnia zajmowała 2. miejsce w Polsce wśród uczelni technicznych, a na świecie 506. spośród uczelni wszystkich typów.